СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 85. Джерзі Ситі, Н. Дж., вівторок, 13-го квітня, 1937. VOL. XLV. No. 85. Jersey City, N. J., Tuesday, April, 13, 1937. THREE CENTS

БОРОТЬБА ЗА СУД ЗБЛИЖАЄТЬСЯ ДО ВИРІШЕННЯ

ВАШИНГТОН. — Сенатський комітет для судових справ покінчить незадовго свої переслухання й предложить повній палаті свою опінію про президентів плян реформи федерального судівництва.

З огляду на це боротьба за цю шеформу ще далі загострюється. Прихильники президента заявляють у своїх заявах, що реформа перейде, не дивлячися на завзяту опозицію. Вони сподіваються, що противники реформи покинуть надію вбити цей плян та згодяться на якийсь компроміс.

Дебата над проєктом почнеться вже ще цього тижня. Якої тактики будуть держатися обі сторони, буде залежати від цього, яке вирішення видасть суд у справі конституційности робітничого закона Вагнера.

БОРОТЬБА В ОШАВІ ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ.

ТОРОНТО. — Заходи полагодити мирним способом страйк у фабриках автомобільного підприємства Генеральна Моторова Корпорація в Ошаві розбилися, бо провінціональний премієр Гепберн не хотів допустити до участи в конференції в цій справі Гафа Томпсона, представника Комітету для Промислової Організації, ані ніякого іншого „платного чужинецького агента".

У відповідь на це страйкарі скликали в Ошаві масове віче. На ньому зявилося 5,000 страйкарів і їх симпатиків. Віче ухвалило довіря юнійним організаторам, котрих Гепберн назвав чужинецькими агентами, і осудило премієра.

БІЙКА І СТРІЛЯНИНА НА ТЛІ ЮНІЙНОЇ БОРОТЬБИ.

ГАЛЕНА (Канзас). — У цій околиці панує сильне напруження між двома юніями майнерів з копалень цинку й олова. Одна з юній це місцева юнія, зорганізована вже давніще, друга це ново зорганізований відділ Комітету для Промислової Організації.

У неділю між цими юніями прийшло до поважних сутичок. Члени старої юнії не допустили до віча, скликаного Комітетом для Промислової Організації до міста Пичер, в стейті Оклагома, 25 миль звідсіля. Машеруючи вулицями міста з ручками від шуфль, члени старої юнії побивали прихильників нової юнії. Декотрих з них треба було забрати до шпиталя. Вони напали на домівки нової юнії в Пичері й Трісі, Канзас, та знищили їх. Зайшовши до Галени коло 4-тої години сполудня, вони думали зробити це саме з домівкою нової юнії в Галені. Тут їх приняли вистрілами. Як кілька ранених упало на землю, решта розбіглася. Двох з них треба було відставити до шпиталю. Один з них, ранений у черево, може померти.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПРО ПОТРЕБУ ДОПОМОГИ.

ВАШИНГТОН. — Вилйем Грін, предсідник Американської Федерації Праці, каже, в своїй публичній заяві, що програма федеральних робіт не вистарчає, бо лишає без праці коло міліона робітників.

Він каже, що нині є 6 міліонів 783 тисячі робітників без праці та що уряд повинен дати в наступному фіскальному році працю для 3 міліонів робітників.

ФОРД ДУМАЄ БОРОТИСЯ ПРОТИ ЮНІЇ ЗАПЛАТОЮ.

ВЕЙС (Джорджія). — Генрі Форд знову виступив з заявою проти юніонізації автомобільних робітників у його фабриках. Він казав, що буде боротися проти юніонізації піднесенням робітничої заплати.

ГЕРШІ ГОДИТЬСЯ НА ПЕРЕГОВОРИ.

ГЕРШІ (Па.). — Чоколядова Корпорація Гершія згодилася повести переговори з юнією робітників, котра належить до Комітету для Промислової Організації.

Пікети цеї юнії далі проходжуються попід фабрики. Юнія каже, що вони будуть ходити так довго, поки підприємство не полагодить страйку.

КРИТИКУЄ ЗАКОН ПРО НЕВТРАЛЬНІСТЬ.

НЮ ЙОРК. — Відомий американський історик, Джеймс Т. Шотвел, професор Колюмбійського університету, виступив тут у своїй промові в Етичнім Товаристві проти недавно ухваленого закону про невтральність. Шотвел каже, що цей закон знищить зовсім міжнародню торговлю Злучених Держав не лише в часі війни, але й у часі миру.

ЧІЛЕ ПРОТИ ФАШИЗМУ И КОМУНІЗМУ.

САНТІЯГО (Чіле). — Уряд, котрий здавна вже провадив завзяту кампанію проти комунізму, почав останніми часами заходи здержати поширення фашизму. Уряд заборонив уніформи, відзнаки й паради фашистівських організацій.

МУСОЛІНІ ПРО ПОЕЗІЮ.

Група англійських літератів відвідала недавно в Римі Мусолінія, висловлюючи йому своє признання. У звязку з тим „іль дуче" виголосив промову, в якій звернув увагу на звязки між англійською та італійською культурою продовж віків, а на закінчення заявив, що „саме нині, в нових часах треба поезії в житті народів". Ці слова викликали дуже живий відгомін у всій італійській пресі. А один з італійських щоденників пише ось-так:

„Поезія є потрібна, — говорить Мусоліні — власне в добі, яка змагає до механізації, утилітаризації і матеріялізму. Є конечна й є можлива... Але поезія є не тільки у віршах... Є поезія, що живе в численних і пролетарських родинах; поезія бідного люду, що кидає заручені перстені на вівтарі батьківщини в критичній хвилині; поезія революційних пісень; поезія слів „це мене не лякає" і „йдемо вперед"; поезія слів „дуче", що їх сказав він до англійських літератів. Серед спорів за масло й гармати, Мусоліні, який не оминає жадної сторінки великої драми сучасної людини, кинув нове і нежданє слово: „Поезія".

У ЛОНДОНІ ЖАДАЮТЬ ПОЛІТИКИ „СПЛЕНДИД АЙСОЛЕЙШИН".

Велика лондонська ґазета „Івнінг Стандард" жадає, щоб Британія змінила своє політичне наставлення до Европи і перейшла на політику „світлого відокремлення". Є дві дорозі, які Британія може вибрати поза „сплендид айсолейшен": 1. політика оперта на Лізі Націй, яка є тепер мертвою інституцією; 2. політика міждержавних пактів, котра є непрактична. Навязуючи до теперішньої візити лорда Твідсмюра в Вашингтоні, „Івнінг Стендард" стверджує, що Англія повинна провадити політику кооперації зі злученими Державами і взагалі звертати більшу увагу на консолідацію англьо-саксонського світу.

УКРАЇНЕЦЬ КОРОЛЕМ БУРЯКІВ.

25. березня ц. р. признано Івана Павку, фармера з Барнвел, Алта., буряковим королем Канади. На 21 акрі землі йому вродилося 140 тон буряків, тобто один акер дав 19.5 тони.

МАРСЕЛЄЗА НА СРІБНОМУ ЕКРАНІ.

Замітний французький режісер Жан Ренуа приготовляє монументальну патріотичну історичну фільму, якою темою є могутній французький національний гимн „Марсилєза". Цю фільму фінансує французький уряд.

КЛОПОТИ АМЕРИКИ З ФИЛІПИНАМИ.

МАНІЛА. — Між 300 американськими жовнірами й повстанцями на острові Мінданао прийшло до поважної битви під твердинею Моро. Американські війська знищили твердиню вистрілами з моздірів й заставили повстанців утікати в ліси. В битві згинуло з боку повстанців коло 20 осіб.

ПЕРЕКЛАД ПСАЛТИРЯ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ.

Накладом Українського Наукового Інституту появився з серії перекладів св. Письма та літургічних книг — переклад „Псалтиря", що його зложив проф. Михайло Кобрин. Цей переклад затвердила комісія перекладів св. Письма та літургічних книг при Українськім Науковім Інституті, що у її проводі є Митрополит Діонізій.

НАЙСТАРШИЙ ЩОДЕННИК.

Найстарший у Китаю часопис „Кін-Ку" обходить тепер 1812 рік свого існування. Найдавніщі числа того щоденника заховалися тільки з р. 836. Переховують їх у святині Конфуція в Пейпіні. Фотографічні відбитки тих чисел є і в Лондоні.

СОВЕТСЬКІ ЛАЗНІ.

„Ленінградська Правда„ описує ленінградські лазні. Їх так мало, що треба чекати на чергу яких дві години і то під голим небом. У лазнях брудно, вентиляції нема, крани попсовані, притім дуже зимно, так що годі порядно обмитися, щоби не простудитись. Так виглядають нові лазні — у старих ще гірше.

МОВА, ЯКА ВИГИБАЄ.

Чілійські часописи, які присвячують багато місця ріжним науковим справам, пишуть, що мова мешканців Патагонії помалу зовсім загибає.

Патагонія — це найдальше на полудне висунена частина Полудневої Америки, яку відкрили у 1519. р. Мешкає там дуже мало европейців. Мешканці цієї вогнистої землі живуть із випасу худоби. Їх мова належить до найменше складних на світі. Ціла мовна скарбниця складається ледви із сотні висловів дуже простих і нескладних. Хоч яка та мова легка, всеж вона завмирає. Мешканці приймають чимраз більше чужих слів, головно еспанських, які входять до щоденного вжитку. Ледви чи вдасться цю старинну мову патагонців урятувати від повної загибелі.

ПОСВІДКИ ПРО СПОВІДЬ.

Віцепрокуратор для політичних справ при окр. суді в Варшаві вів розмову перед кількома днями з родинами 12 робітників арештованих в осаді Марки під Варшавою. Віцепрокуратор заявив жінкам арештованих, що їх мужів звільнить з арешту, якщо родини доручать йому картки від ксьондза зі ствердженням, що позбавлені волі сповідалися минулого року перед Великоднем. Одна з жінок, якась Вагнерова, принесла віцепрокураторові таку картку й її мужа справді негайно звільнили на волю.

ПОЧИНАЮТЬ КАМПАНІЮ ПРОТИ КОМУНІЗМУ.

НЮ ЙОРК. — На заклик католицької організації „Лицарі Колюмба" зібралися тут у Готелю Капітол збори делегатів відділів цеї організації в цій околиці для вирішення способів ведення „христового походу проти комунізму".

ГРІМ У ТОРУНІ ВДАРИВ У ТРАМВАЙ.

Коло дворця Торунь—Мокре грім ударив у трамвай лінії ч. 2. Жертв у людях не було. Ушкоджений був тільки мотор електровозу.

З ВЯЗНИЦІ В РАВІ РУСЬКІЙ ДО ВЯЗНИЦІ У ЛЬВОВІ.

Ще в лютому ц. р. перевів слідчий відділ у Раві Руській і в Камінці Лісній ревізії по українських домах та арештував багато осіб. Цими тижнями перевезли до вязниці до Львова заарештованих у Камінці Лісній Василя, Андрія й Олену Зелених, їх тіточного брата Василя Гоція, Гринька Кудрика, Дмитра Марка, Степана Следзя, а цими днями ще кількох інших. Причина арештувань невідома.

НЕГРАМОТНІ МАЮТЬ ДО БРАЗИЛІЇ ЗАМКНЕНИЙ ВІЗД.

Бразилійські власті покликуються на декрет з 1934 р. і забороняють візд до Бразилії емігрантам — неграмотникам. Еміґранти жиди мусять підписуватися й вміти писати буквами латинської азбуки, а не жидівської.

НЕ БУДЕ БІЛЬШЕ ВІЛЬНОЇ ІМІГРАЦІЇ ДО КАНАДИ.

Так запевняє д-р В. Блек, директор колонізації й рільництва при Сіенарі, котрий кілька днів тому виголосив відчит на ту тему в Едмонтоні. Кольонізаційна праця тепер дуже обмежена і полягає лише на рухах з одної секції на другу. В Квебеку дається завважити великий рух міського населення на землю. Позатим не є сподівана іміграція навіть з Англії, бо тепер в Англії економічні відносини так покращали, що Канада не може нічим притягнути англійських поселенців.

КІЛЬКО КОШТУВАТИМЕ КОРОНАЦІЯ?

Коронація Юрія VI і Єлисавети буде найкоштовнішою подією в історії Великої Британії. З публичних фондів призначено на цю ціль вічезну суму $2,270,000. З Канади поїдуть на коронацію премієр Мекензі Кінг і кілька членів кабінету, а правдоподібно також лідер консерватів Бенет. Кожному з них парлямент призначив $35,000 на подорож. Репрезентація Канади на конвенції буде коштувати загально $190,000.

ПИЯК УТОНУВ.

Микола Залужецький з Заріччя, повіт Надвірна, напився в ресторані в Делятині алькоголю. Вертаючись до Заріччя в пяному стані, у хвилині, коли переходив кладкою через Прут, упав до води і потонув. Мертве тіло викинула ріка під Заріччям.

ЩЕ ОДНО ПЕРЕСУНЕННЯ В СОВЄТАХ

МОСКВА. — Советський Центральний Виконний Комітет усунув Мозеса Кальмановича з посади комісара державних фарм і на його місце назначив Миколу Демченка, що дотепер був заступником комісара. Притім не подано ніякої причини, чому усунено Кальмановича. В 1935 році Кальманович дістав був гостру нагану від советського уряду за те, що в його департаменті, себто між державними фармами кружляли нелегальні обіжники. В звязку з ним 16 високих урядовців були тоді арештовані. Та ця справа здавалося забулась. Тепер усунули Кальмановича, а на його місце назначили Демченка, себто того, якого кілька тижнів тому советська преса висмівала за його „смішні розпорядження".

ІСНУВАННЯ НЕЛЕҐАЛЬНОЇ ПАРТІЇ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН. — В Німеччині існує тайна партія „Політичної Свободи". Ця партія в останніх днях розіслала почтою багато відозв у яких критикує теперішній уряд, головно в його поступованню в еспанській справі, кажучи, що проти цеї „еспанської авантури" виступають найвизначніші німецькі генерали, але провідники націстичної партії їх не слухають. У відозвах також говориться, що до цеї „партії свободи" належать німці ріжних переконань, себто католики, протестанти, демократи, соціялісти, а навіть націонал-соціялісти, себто націсти. Ця партія критикує також уряд за його економічну політику, що прямує до господарської самовистарчальности.

ВАЖНИЙ РУХ АНГЛІЙСЬКОЇ ФЛЬОТИ.

ЛОНДОН. — Англійські власти повідомили чотири англійські торговельні кораблі, наладовані харчами й призначені до порту Більбао, щоб задержались у французькому порті так довго, аж доки не прийде їм на поміч ескадра англійських воєнних кораблів. Більбао знаходиться тепер в облозі революційних військ. Брак харчів є одним з чинників, що може довести його до скорого упадку. Але довіз харчів для воюючих еспанських сторін є дозволений „комітетом невтручування в еспанські справи. Тому англійський уряд станув на становищі, що чужі кораблі не мають права нападати на англійські кораблі, наладовані харчами, а коли нападають, то вони є звичайними „піратами". Англійська адміралтія дала приказ своїм воєнним кораблям на таких „піратів" отвирати вогонь. Останній розпорядок англійської фльоти може легко довести до отвертого конфлікту еспанських революціонерів з Англією.

КРІВАВІ БОЇ НА ЕСПАНСЬКИХ ФРОНТАХ.

МАДРИД. — Біля Мадриду червоні війська розпочали завзяту офензиву, щоб розірвати залізне півколо, яким революційні війська окружили місто. Їм удалось відтяти університетську секцію, заняту трьома тисячами революціонерів, від їх бази. Позатим лінії революціонерів не подалися. Як признає головний командант червоних, Міяха, в часі зимової облоги революціонери уфортифікувалися так, що треба буде здобувати кожну пядь землі. За звідомленнями революційного штабу, наступ червоних відбито зі страшними шкодами для наступаючих. Під Кордобою червоні після чотиродневої перерви розпочали новий наступ.

ПОРАЗКА РЕКСИСТІВ У БЕЛЬГІЇ.

БРІСЕЛЬ. — Бельгійська партія „Рекс", що має фашистівське підложжя, в останніх виборах потерпіла поразку. Справді в чотирьох виборчих округах вона здобула перевагу, але в інших округах дістала менше голосів, ніж останніх виборів. Лідер рексистів, Деґрель, заявив, що поразку спричинили католики, чи точніще кардинал Рої, який в останнім моменті закликав своїх вірних голосувати на Ван Зелянда, противника Деґреля. Причиною невдачі останнього було це, що він занадто звязався з флямандцями, себто бельгійськими германського походження, яким обіцяв автономію. А це, не думку бельгійських патріотів, означатиме розкол Бельгії.

НІМЦІ ЦЕНЗУРУЮТЬ ФІЛЬМУ.

БЕРЛІН. — В Німеччині виставили премієру фільми „Кондотієрі". Ця фільма є зроблена в Німеччині й яскраво підчеркує вагу провідника в суспільнім життю. На премієрі були видні провідники націстичної партії. Після вистави фільму завернено назад до студії для зміни; бо в ній були такі сцени, які на думку націстичних критиків, робили недобре враження на німецьких глядачів. Передівсім викинено зовсім сцену, в якій один провідник покоряється перед маєстатом папи. Також вкорочено ті сцени, які занадто ґльорифікують католицизм.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Address: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВА СВІТОВА ВІЙНА Й АМЕРИКА

І знову порушено в сенаті міжнародну справу, що її нині в цілім світі вважають найважнішою справой світа: справу нової світової війни.

Що справа важна, нема сумніву. Нема нині думаючих людей, що вважали би нову світову війну за виключену, хоча є люди, що її вважають за неправдоподібну. Важна вона не дивлячися на те, що в Америці нині панують мирні настрої, себто нехіть мішати Америку в нову світову війну.

Уже само постійне порушування цеї справи в конгресі показує, що в Америці ще нуртують побоювання, що Америка може дати втягнутися в світову заверуху. Ці побоювання зовсім не заперечують ширости пацифістичних почувань американського громадянства в теперішню пору. Якраз противно: не дивлячися на свою віру в щирість цих переконань, люди все таки припускають можливість вмішання Америки в нову війну, себто в можливість переміни щирих пацифістичних переконань на такі само щирі воєнні.

Вірити в постійсість теперішнього настрою може хіба той, що не знає, або знати не хоче, досвіду Америки з першою світовою війною. В 1914 році американці були більше пацифістичні, ніж вони є нині. Вони залюбки говорили про те, що Америка має вищий суспільний і політичний лад і завдяки йому уряд не сміє мішатися до війни проти волі миролюбного населення. Війну представляли за вислід махінацій монархів, королів і царів: мовляв, якби всюди в світі народ мав таку владу, яку він має в Америці, тоді війна не була би можлива. Цьому розумуванню відповідали почування. Найбільше популярною піснею в цей час була нібито пісня матері: „Я не на те годувала свого сина, щоби він був жовніром!"

І уряд у той час теж був пацифістичний. Президентом був Вилсон, переконаний пацифіст. Він собі підобрав на голову свого кабінету ще більшого пацифіста від себе, Вилйема Дженингза Брайена. Здавалося би, що такий уряд певно не може повести до війни такий народ.

А преціньь це неможливе сталося. В несповна три роки по вибуху війни в Европі цей самий пацифіст Вилсон уже виповів в імени Америки війну центральним державам, уже тягнув льоси на рекрутів і машерував у військових парадах вулицями американських міст. І цей самий народ, що його вибирав президентом за те, що він нас не пустив до війни, виставив на війну міліонову армію.

Нині Америка ухвалює невтральні резолюції, ба навіть закони. Нині й президент і його секретар стейту стоять за мир. І ввесь американський народ теж має мирові настрої. Одначе, хто може припустити, що й цей народ і цей уряд не змінять своїх настроїв, як світова війна перестане бути грою далекої будуччини, але стане сущною дійсністю, що жизненно зачіпає життєві інтереси держави, уряду й деяких кругів населення?

Олександер Кошиць.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ЗВУКОВА ФІЛЬМА „НАТАЛКА ПОЛТАВКА"

("Avramenko Film Productions, Inc.")

Сценарій В. Авраменка й М. Ґана. Музика Шведова. Режисура Ґана. Дирекція: В. Авраменка.

III.

На ділі в „Наталці Полтавці" нема не тільки жадного смішного трику, але нема і ніякого смішного типу. Всі особи там серіозні. А комічне осягається протиставленням героїв одного одному та тим положенням, в яке вони через це попадають. Наприклад: показується комічним Возний поважний представник уряду, інтелігентний і культурний як на ці часи чоловік, коли він звертається до простої дівчини пишною книжковою мовою, оздобленою спеціяльними канцелярійними виразами, так недоладними при освідченню любовних почувань. Комічна є ця „інтеліґентскість", не цілком високого морального ґатунку, в протиставленню до натуральної душевної чистоти незіпсованої селянської натури. Але сам Возний, це ні під жадним оглядом тип комічний, навпаки, швидче трагічний, бо втілює в своїй особі тодішню урядову систему, основану на хабарництві, крутійстві та здирстві, яку Виборний зве „ссанням крови з бідних людей" — та всеж таки він, як представник вищої верстви, стоїть вище селянського оточення. Він знає літературу й театр, навіть виявляє в своїх словах модні на той час сентенції про людську гідність, а заразом має і певний гонор: „Я єсм **чоловік,** а по милости дворянства **Возний".**

Він виявляє благородні риси душі й каже, що він „от рожденія склонен к добрим ділам", і що „великодушні поступки всякі страсти в нас пересилюють". Всюди й завше він поводиться з гідністю, а коли й спускається з своїх „висот", то тільки ради любови до Наталки. Таким робом це **не є тип комічний,** а чудакуватим здається він нам завдяки його чудернацькій мові та способові словесного викладу. Щож зробили наші сценаристи з цього трохи напушеного напів - резоньора старовинної драми? Думаючи надати йому більш „смішного", вони зробили з нього **карикатуру,** „смішну постать", витягнуту з архівів давно засудженої і осміяної критикою „маларасейської" театральної халтури, фіґуру фальшиву, підроблену й неправдиву, яка ніде й ніколи не існувала, а зродилася хіба — в режисерській голові. Вони одягнули його в неподібне, анекдотичне убрання, відобрали від нього його характерну мову, заволікли ого в корчму (!!), напоїли пяним, заставили гукати ідіотські пісні, й нарешті довели його до такого блазенства, яке могла видумати найбільш убога фантазія: заставили його пяного розмовляти з свиньми, мабуть вважаючи це великим „сценічним ефектом". Отже в такий спосіб не тільки знищено найяскравіщий тип твору, але й змасакровано талановитого артиста, повернутого в блазна. Проте його здібности світили навіть і через це сміття і доказували, що він міг би був створити правдивий художній тип, згідно звимогами автора, та достойний його таланту.

Погляньмо тепер на другу центральну постать драми, на Виборного.

В драмі Котляревського **Виборний** — це поважний чоловік, можливо з непаньщизняної „козацької" верстви, серед своїх селян — персона, як видно статечний хазяїн, до якого заїздить в гості (і навіть по чарці пе) сам завідуючий повітом — „засідатель пан Щипавка". Сам Возний називає його „любезний приятелю!". Це не простий собі „хитрий з біса" дядько, яким він здається Миколі, але чоловік мудрий, з великим гумором. Треба тільки прослідкувати, як він іронізує собі з любовного захвату підстаркуватого Возного, та доводить його до шалу своїм „А вона Вам що? А Ви їй що?". Він знає собі ціну. І згоджується бути сватом у Возного тільки тому, що його „любить та поважає". Він твердий селянин. А як такий, осуджує покійного Терпила за те, що той „закинув свій промисел, почав знатись з нерівнею, пить та гулять". Знову для Наталки він не знаходить слів похвали за її слухняність, пошану й любов до матері, і т. д. Тому треба спитати панів сценаристів, що вони знайшли в цьому чоловіці смішного? Та як можна зробити з нього не тільки пянюгу, що гукає по селі пяні пісні, але ще й блазна, що вимагає у Возного грошей і то з таким спеціяльно блазенським рухом, який зробив би честь цирковії! Треба спитати також, в яких краях пани режісери бачили, щоб свати брали за сватання гроші!? Просто жалко було дивитись, як талановитий аргист робив недостойні його таланту шаржі та клоунади.

В такеж приблизно положення, в більшій чи меншій мірі, поставлено й **решту типів** Котляревського, яких повернуто в типів „Першої української фільми Авраменка". Брак місця не дозволяє зупинитись на кожному з характерів, але не можна оминути тих новопричеплених, **видуманих персонажів,** які внесли в струнку будову твору плутанину, непорядок та купу нісенітниць.

Одним з таких, найбільш типових витворів, треба вважати згадану вже постать **паламаря,** фіґуру, непотрібну, неймовірну, а до того ще й огидну. Вона тим більше жалюгідна, що не є навіть ориґінальним твором сценаристів, а **карикатурою на карикатуру дяка,** утворену в свій час великим „маларассейським" брехуном, паничиком Гоголем. Тільки хороблива фантазія цього спекулянта на хахлацьких анекдотах могла зробить з „служителя церкви", артиста побожного співу, та можливо в ті часи **єдиного на все село письменного чоловіка,** чудернацьку потвору, на зразок якої наші „таланти" незграбно збудували цілком вже ідіотську постать пяного, загикуватого блазна. Хто знає наше село й побут, як теж і ту ролю, яку в ньому грав дяк, той не може без здивовання дивитись на це пугало, неподібно одягнене, та схарактеризоване на взір чернечих **російських типів** маляра Несторова. Навіть американська преса відмітила цього **„локал дрункер від віскерс".** При чомуж тут нещасний Котляревський, та й та нещасна Україна, яку панове сценаристи ось так висміюють по російській рецепті!?

Про Терпила-ж, лірника та сторожа на баштані, — цих страшних розпатланих привидів, взятих з **російської** казкової фантастики, або з творів Островського, Ґоркого чи Толстого, — нема чого говорити. Такі лісові потвори можуть приснитися хіба тільки в горячковому сні. Наш найбідніший селянин ніколи не буває розпатланий, навпаки завши гладенько пригладжений. Навіть перший його характерний рух, коли він знімає шапку, це — пригладить волосся на голові, рух інстинктивний, що свідчить про **вроджену чепурність.** Чи наші „фільмові письменники" ніколи не бували на селі й цього не бачили? Чи вони свідомо обріхують нашого селянина!? До нісенітниць також треба віднести й видуману **постать панночки** з її американським убранням в полі, а з українським вдома. І це має бути в ті часи, коли все з нашої інтеліґенції, що тільки могло, тікало від свого народу в ряди російської інтеліґенції, кидало свій звичай, мову, одяг, все — крім маєтків! І чи можлива була подібна маскарада в „народницькім стилі" у пана поміщика з початку XIX. століття на Великій Україні? Це хіба тайна тих „знатоків історії", які працювали над цею фільмою.

А вже найвищого ступня осягнула „творчість наших сценаристів та режісерів у дії **„в корчмі".** Яскравішого зразку штампованої театральної халтурщини трудно знайти. Те піяцтво, яким залито цілу фільму, доведено тут до найогиднішого видовища. Не тільки переступлено межі естетично й сценічно дозволеного, але довершено знущання над глядачем, якого змушено дивитись пів години на піятику, слухати загикування бородатого ідіота та протести його шлунка, затроєного алькоголем, а в додатку ще й слухати пісню Єр-ер-ерцем перцем, перцем!" Не можна вийти з дива, в якому це фолькльорі, в яких збірках чи нотах, оті добродії знайшли таке сміття? Як могла музична режісура допустити таке драньтя на сцену? Можливо, що сама не знаючи української пісні та побуту, вона хіба повірила на слово фільмовим „знавцям українського фолькльору", які співпрацювали з такимиж „знатоками історії"!! Прямо соромно було дивитись на артистів, як вони „виконували" оте паскудство, „здраматизоване" на американський лад.

До такоїж дешевої базарної клоунади треба ще долучити й згадану вже **біганину гостей** на зразок „смішних" американських фільм Ллойд Гарольда та Чапліна. Але коли в американських фільмах це дике явище можна виправдати характером „картини-шаржу", то в серіозній українській фільмі воно є незрозуміле, не виправдане й обурююче. Взагалі можнаб писати цілі розділи про вигадливість наших режісерів, та ту хірурґію, яку перевели безкарно над Котляревським наші сценаристи, — „на славу українського імені й мистецтва". Та думаю, що для читачів досить і згаданого.

(Далі буде).

ЩАСТЯ І КІНЕЦЬ ПАВЛА ПОСТИШЕВА

Памятаєте, як це було: центральний комітет всеюзної комуністичної партії в Москві ухвалив у місяці січні 1933 року „підсилити керівництво" комуністичної партії України непохитними сталінцями. На чолі цієї бриґади поставлено Постишева.

І закипіла робота. Постишеву дано мету: розбити, знищити опозицію українських комуністів проти Москви. Постишев виконав завдання. Він почав шукати причини руїни сільського господарства в Україні... в українськім правописі та в українській науковій термінольоґії, яка відріжняється від російської. Невигідно булоб казати, що в Москву посилається з України замало збіжжя через спротив комуністів-українців. Цим в очах голодної української людности зрослаб дуже популярність комуністів-українців і протимосковська опозиція ще набралаб сили. Тому було Москві зручніше шукати серед українських комуністів „націоналістичних ухилів на правописнім фронті" та робити з них „аґентів польського й німецького фашизму".

В Україні — Постишев виявив нечувану безоглядність. Тисячі українських комуністів він знищив, між ними й таких визначних, як Скрипник і Хвильовий. Страшних переслідувань зазнала також українська безпартійна інтеліґенція та український культурний і науковий рух взагалі. Всі книги, друковані українською мовою перед приходом Постишева в Україну, були поставлені під підозріння Постишев звелів знищити українські шкільні підручники. Нові підручники надруковано в Москві, щоб не було ніякого „сепаратизму". В Україні підсилено московський націоналізм. Всюди появилися нові російські театри, школи, часописи; навіть там, де російського елементу майже зовсім не було. Все це йшло під фірмою „Павла Петровича Постишева", який на глум українцям начепив на себе вишивану сорочку: дивіться, мовляв, і я українець! Для Постишева роблено рекляму не меншу, як Сталінові. „Постишев — приятель дітей", „Постишев — прихильник народньої освіти" — словом на кожнім кроці Постишев, Постишев...

Здавалося, що положення Постишева в Україні непохитне. Але виявилося, що Сталінова ласка їздить на бистрім коні. Над Постишевою головою зібралися чорні хмари. Чи то не злюбив його Сталін за те, що Постишев дуже реклямував себе, так що затіняв образ самого „ґеніяльного вожда", чи були якісь інші причини, про це тепер не можемо знати. Офіційна причина, наведена в совєтській пресі — це „недбальство", „політична сліпота" Постишева і його найближчих товаришів.

„Вісти" з 20. березня подають: „Захоплюючись господарськими справами, в першу чергу роботами в сільському господарстві, колишні керівники київського обласного комітету (Постишев, Ільїн, Сапов) занедбали партійно-політичну роботу, як у місті, так і на селі..." Через те, мовляв, в компартію та в урядовий апарат поналазили „вороги партії" „контрреволюціонери", троцькісти, націоналісти. „Вісти" наводять ряд імен таких „ворогів народу" — Радков, Канторович, Зак, Карпов, Кіллерог, Дзеніс, Ґітель, Войтінський, Содін. Це все комуністи, які всіма силами виконували накази Сталіна. Їх тепер московський диктатор обвинувачує за те, що вони „порушували демократичні засади". Бож від 1937 року Сталін рішив стати „демократом" і тепер вичитує Постишеву і його товаришам „недемократичне поводження"!

На місце Постишева Москва призначила іншого. Сталін хоче обернутися „обличчем до українців". Тому звелів, щоб обласна орґанізація комуністів Київщини ухвалила резолюцію про „національну політику". Домагається — „висування на керівну роботу українських большевицьких кадрів, неухильного здійснення ленінсько-сталінської національної політики". Бракує ще обвинувачення проти Постишева, що він „великодержавний шовініст" та „аґент закордонного фашизму".

Покищо Постишева не покарано. В повені процесів це булоб забагато. Постишева „обрано" виконуючим обовязки секретаря обласного комітету в місті Куйбишеві (Самара) над Волгою. Це — „початок кінця" блискучої карієри. Чи не кінчить свого шляху Постишев так, як Зіновієв, Каменев і Пятаков? Аджеж і тих Сталін усував на нижчі місця потроху, аж поки не „відсунув" їх у підземелля Ґ.П.У.

Д. М.

Михайло Зощенко.

БУДІВЕЛЬНА СКРУТА

Громадяни, недавно їхав вулицями віз із цеглою. В імя Боже! Серце живіше забилося мені з радости. То вже нагевно значить, що будуть будувати. Вже день будують якусь хатину. Добре, лише вперед.

Може за двацять літ кожний матиме свою кімнату. І коли громадяни занадто скоро не розмножуться, може кожний буде мати дві або навіть три кімнати. І ще до того купальня!

Тоді будемо, громадяни, добре жити: одна кімната, скажімо, буде спальня, друга кімната витальна, третя на щось інше! Вже щось знайдеться в житті й для цієї вільної кімнати.

Тегер із простором тяжко. Сумний образ стає перед очима у будівельній скруті, що торкається простору.

Я, наприклад, жив у Москві. Недавно вернувся. На власній шкірі відчув я цю скруту. Приїхав я, подумайте, до Москви та пішов вулицями ц клунком. І не пустять мене до ніякої хати. Навіть поступити не смію нікуди, щоби відложити свої річи. Неможливо!

Два тижні блукав я вулицями. Борода наросла мені, а погубив усі мої річи. Так я скитався довкола без клунка та шукав якоїсь хати.

В одній хаті вийшов мені назустріч якийсь чоловічисько. Тай каже до мене:

— За трицять карбованців приміщу вас у купальні. Це, кажу вам, панське мешкання. Між іншим є там і ванна. У ванні можете вигідно спати. Вікна, щоправда, нема. І води маєте досхочу, можете легко вживати води скільки завгодно. Можете наточити повну ванну води тай так можете всенький день перебути у воді.

Я йому відповідаю:

— Я не риба, любий приятелю, тому не потребую ввесь день бути в воді. Я радо жив би на суходолі. Колиб було можливо, заберіть ванну.

— Не можу, приятелю, — відповів він. — Я рад би, та не можу. Мецкання спільне тай у справі ванни маємо умову.

— Добре — відповів я — коли гові інакше. Беріть трицять карбованців і впусітьт мене туди. Я вже три тижні скитаюся по вулицях. Боюся, що захорію з перевтоми.

І так мене пустили до середини. І я помістився. Купальня була справді панська. Все гарно, одначе не було де сісти. Коли я сів на край ванни, зараз падав на взнак на мармурову долівку. Дав я собі за тирцять карбованців зробити дередвляний столець і так прожив я тут цілий місяць. Місяць пізніше я вженився, одначе я не мав кімнати, до якої привів би жінку.

Думав я собі, що вона не схоче жити зі мною через цю купальню. А всеж вона згодилася. Лише була трохи мелянхолійна тай сказала мені:

— Добрі люди живуть щасливо й у ваннах, а в крайному випадку можна поставити й перегородку: тут, скажімо, був би будуар, там їдальня.

Я сказав:

— Легко можна поставити перегороду, та інші льокатори, злобні, не хочуть дозволити.

Так то жили ми, як могли. За рік дістали ми малу - манюсеньку дитинку. Назвали ми його Володко тай далі жили там. У ванні купали ми дитину тай жили. І, знаєте, все йшло дуже добре. Дитина купалася щодня тай не перестудилася.

Була лише одна невигода: що вечора приходили інші льокатори, щоби скупатися. Тоді ми мусіли: вся наша родина — виходити до сіней.

Я просив людей:

— Громадяни, купайтеся в неділю, не мусить чоловік щодня купатися. Де ми будемо мешкати? Уявіть собі наше положення!

А тих людей, тих драбів є трицять два! І всі сваряться і всі готові тебе вдарити по пиці!

Себто не рули. І ми жили, як далося.

Трохи пізніше прийшла мама моєї жінки зі села та замешкала з нами в купальні.

— Я так тішилася, що могтиму колисати мого мого внука. Не можете відмовити цього щастя! — сказала нам вона.

Я сказав:

— Та я вам і не бороню, мамо! Ви колишіть собі його! Можете собі напустити води у ванну та із внуком влізти у воду й остатися там, скільки завгодно.

Жінці я сказав:

— Може, громадянко, прийде ще яка родина? Кажіть відразу, не лишайте мене в непетности!

А вона відповіла:

— Може на Різдво прийде мій брат!

Та на брата я не хотів ждати, а відїхав із Москви! Родині посилаю гроші почтою.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Ів. Франка, від. 103, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 17. квітня, в годині 7-мій вечір, у гали церковній, 1231 В. Скат ул. Прошу членів прийти на означений час, б она зборах будуть здавати звіт секретар касієр і кнтрльна комісія. Хто ще не вписав своїх дітей до У. Н. Союзу, то нехай впише на цим зборах, приєднуйте також і старших в члени У. Н. Союзу. — Михайло Адамчук, секр.

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

20.

Братство св. о. Николая, від. 5, У. Н. Союзу в Асторії, Л. Ай., подає ось такі проекти, які були уложені спеціяльною комісією і одобрені на місячних зборах нашого відділу, дня 3. квітня 1937 р.:

I. Зміна осідку канцелярії У. Н. Союзу.

Вповні погоджуємося з проєктом Тов. „Дністер", відділ 361 У. Н. Союзу в Ню Йорку, щодо зміни осідку канцелярії У. Н. Союзу.

II. Перенесення „Свободи" до міста Ню Йорку.

Попираємо проект перенесення редакції й адміністрації „Свободи" до Ню Йорку, але з тим застереженням, щоб „Свобода" позістала далі офіційним органом У. Н. Союзу, як теж була виключно власністю нашої організації, себто У. Н. Союзу в Америці.

III. Відділення „Свободи" від У. Н. Союзу.

1) Не погоджуємося з проєктом Тов. „Дністер", аби відділити „Свободу" від У. Н. Союзу як теж знести примусове плачення за орган У. Н. Союзу усіми членами. Бо таким робом ми відлучили б членів У. Н. Союзу від цілого осередку нашого духового життя в Америці. Крім цього такою ухвалою, якщоб вона ввійшла в життя, привелиб ми теж адміністрацію нашого органу до цілковитої фінансової руїни!..

2) Погоджуємося з тим, щоб звільнити від плачення за „Свободу" тільки таких нових членів, які не знають по українськи читати, як і таких, які вже є членами У. Н. Союзу, а вже є цілком неграмотними.

IV. Творення окремої видавничої корпорації.

1) Хто є того переконання, що „Свобода", як орган У. Н. Союзу, не вистарчає вимогам нашого культурно - політичного життя в Америці, як теж уважає, що — нашому громадянству потрібний є ще окремий часопис, хай творить нову, корпорацію, окремо від У. Н. Союзу, і хай видає окремий від „Свободи" щоденник, чи тижневик, або взагалі якісь культурно-просвітні періодичні видавництва, а ми не матимемо нічого проти цього.

2) Та не погоджуємося, щоби У. Н. Союз віддавав свої видавництва під виключну контролю окремої видавничої корпорації, а сам обмежувався б в тій корпорації виключно до своїх місячних звітів та „оповісток", як це проектує Тов. „Дністер" з Ню Йорку.

V. Організація нових членів до У. Н. Союзу.

Зі згляду на те, що в багатьох випадках місцеві урядники відділів У. Н. Союзу обтяжені працею, чи своїми буденними справами і не мають спромоги, чи відповідної підготови, потрібної для приєднування нових членів до У. Н. Союзу, наш відділ підпирає проект ч.3., відділу 204-го У. Н. Союзу з Ню Йорку, щоб Виконавчий Комітет У. Н. Союзу подбав, щоб не то по усіх більших чи менших центрах, але й по усіх оселях, де живуть українці в Америці, на взір американських асекураційних компаній, назначити зпоміж Союзовців відповідно кваліфікованих інструкторів і організаторів, і винагороджувати їх з головної каси У. Н. Союзу відповідно до їх праці та їх здібностей.

VI. Не обмежувати, а нове творити.

В проєкті, ч. 2. Тов. „Єдність", від. 163 У. Н. Союзу з Філядельфії, Па., (ч. 75 „Свободи", з дня 1. квітня) в точці 10. проєктується, аби при обкроюванню фондів; а це конвенційного, народного, та інших, зменшити також місячну платню головних урядників У. Н. Союзу, бо як кажеться в проєкті: „Є вона аж дуже висока"...

Що на такій „ощадності" наш У. Н. Союз, як наша репрезентаційна народньо-асекураційна установа в Америці, не скористав би багато, може послужити доказом хочби такий факт, що навіть такий ощадний нарід як жиди, на влаштування одної тільки їхньої „Юдейської Імпрези" в Ню Йорку видали недавно аж $11,780.13, а зібрали усього тільки $12,240.90. Значиться, що „на чисто" заробили тільки $460,77, хоч ця „Юдейська Імпреза" була маніфестом проти переслідування жидів в Европі. Тож ми, члени Українського Народного Союзу, себто тої організації, яка тут репрезентує наш нарід будемо щадити на мізерних місячних платнях урядників, чи наших редакторів, яким поручаємо важку і так відповідальну працю в нашій організації для нашої іміграції й нашої української справи? Чи хочемо, щоби ще й в так взірцево провадженій нашій запомоговій організації урядники трудилися ще й там тільки „з патріотизму", не даючи їм спромоги заробити чесно стільки, щоб могли гідно репрезентувати нашу організацію.

Пропонуємо ще **ось такі поправки та проекти:**

1) Щоб У. Н. Союз уділяв пожичок членам, чи ріжним установам членів У. Н. Союзу в Америці, можливо на 5% відсотків на їх реальности і поза межами стейту Ню Джерзі.

2) Членам У. Н. Союзу, які в потребі затягають на свої позички в У. Н. Союзі, числити не 6%, а 4% відсотків.

3) Пропонуємо, щоб на справу Сиротинця, чи тільки „Дому Старців" У. Н. Союзу в Америці, кожний відділ У. Н. Союзу з своєї місцевої каси заплатив за кожного свого члена по 10 центів річно, в місяці грудні, кожного року, і то до головної каси У. Н. Союзу в Америці.

4) Вибір редакторів „Свободи" полишити і надальше рішенню новообраної екзекутиви нашої організації.

5) Щоб час і місце конвенції назначувала екзекутива, в порозумінні з цілим головним урядом У. Н. Союзу, а не більшість делегатів підчас самої конвенції.

6) Параграфи в статуті У. Н. Союзу: 210, 211, 212 аж до 216-го, змодифікувати в той спосіб, щоб зміна спадкоємця чи спадкоємців, назначена членом в декларації, позіставала так довго правильною, поки член, через місцевий уряд не змінить своїх спадкоємців урядовою дорогою, як це вирішують параграфи 223 і 224 статуту У. Н. Союзу.

7) Календар У. Н. Союзу видавати, і то по переведенню референдума між членами і усіма відділами У. Н. Союзу.

Іван Сидор, предсідник і делегат; **Павло Барнич,** секретар; **Антін Климишин,** скарбник.

21.

Товариство „Вільна Україна", від. 200 У. Н. Союзу в Озон Парк, Н. Й., на своїх місячних зборах, котрі відбулися дня 13. березня ц. р., ухвалили проекти, які є висказом думок більшости членів даного відділу і є для добра всіх членів У. Н. Союзу. Над тим треба Шановним Делегатам застановитись, коли ці думки суть можливі до зреалізовання, це не суть наклепом та е оперті на чесних та правдивих фактах:

1) Ощадність конвенційного часу:

а) Наради починати в 8-мій годині рано і держати їх до 5-тої пополудні, або від 9-тої рано до 6-тої ввечір.

б) Уложити систему чековання делегатів при входи на салю, бо читання забирає багато часу, а делегати через подібні імена відзиваються в користь неприсутних делегатів.

в) Переслати делегатам справоздання найменше один тиждень перед конвенцією, щоб могли перестудіювати вдома і бути готовими до запитів. Тоді можна оминути ті довгі справоздання урядників, крім екзекутиви.

2) Щоб конвенція мала право змінити, одобрити або ні, програму конвенції.

3) Зараз на початку конвенції вибрати надконтрольну комісію з трьох делегатів до переглянення і одобрення голосуючих бальотів, бо останні конвенції ходили чутки про надужиття.

4) У звітах повинно бути подано обширніше і докладніше про розходи, видатки конвенційні, платні кожного урядника зокрема і їх приміщення, платню актюара, коли і защо, обнижения готівки в банках і їх значіння, про всякі справи правні і защо. В доходах докладно приходи жної реальности зокрема і виказати, котра реальність оплачується, а котра ні. Поіменний виказ всіх виданих моргеджів і місцевість ульокування.

5) Зважуючи, що вартість грамот є більша як номінальна вартість, дати членам більшу дивиденду.

6) Знести платню за „Свободу", бо тих 30 центів місячно здержує прирість молодого членства. Запомогова організація не повинна силувати членство на часопис, бо наші вкладки рівнаються американським асекураційним організаціям, і коли вони можуть видавати ріжні солодкомовні циркуляри, то при добрій господарці в редакції, члени могли би також одержувати часопис даром.

7) В часописі жадні одиниці не мають мати більше впливу як самі члени, бо коли допис є одобрений відділовим урядом, то без ріжниці, якою дорогою відділ хоче вислати гроші, повинен мати доступ в часописі, а обовязком уряду є вказати дорогу, а не силувати, бо тим здержується народню працю.

8) Останніми часами завважено в „Свободі" багато граматичних помилок, тому звертаємо увагу, щоб це менше повторялось, бо тим репрезентуємо недбалість або брак знання; Гл. Свобода, ч. 10. 1937.

9) Відлучити редакцію від Союзу. Хай сама редакція на себе заробить, в котрій мав би радити редакційний комітет, вибраний конвенцією, з делегатів друкарських фахівців, котрі мали би право назначувати кваліфікованих редакторів і менаджера, їх платню та помічні сили, як також підписувати ріжні контракта.

10) Всі робітники мусять бути членами У. Н. С. і українцями.

11) Жаден з урядників не може забирати два уряди як тепер: предсідник-менаджер і фінансовий секретар-касієр, бо контролювати їх тяжко, та праці не можуть виконувати як слід.

12) Не думаємо, що потрібним є держати в Союзі з такою великою платнею актюара на те, щоб нам сказав, яку дивиденду мають дістати члени, а як потрібно, через брак знання, то взяти українця, котрих вже тепер маємо з подібним фаховим вишколенням.

13) Уряд повинен видати сетлюнки головний контролі, котрих домагався контрольор Пацюк, як також предсідник контрольної комісії не повинен замикати недокінченої і невиясненої дискусії над справою фінансового секретаря-касієра про моргеджові сетлюнки і комісове, бо така поведінка підриває віру в урядованню: Гляди протокол Свобода, ч. 95, 1936.

14) Ніхто з урядників не має права підвищати собі платні, назначеної конвенцією. Коли би зайшло таке, що муситься підвищити, то дати під референдум відділам, або зачекати до конвенції, котра ухвалить потрібну підвишку.

15) Жаден з головних урядників не повинен забирати уряду на довше як дві каденції, щоби було по демократичному.

16) Кожний відділ повинен мати адресар відділових секретарів до ужитку в відділі для справ відділових.

17) Вибрати касієра на постійний уряд в канцелярії, котрий мав би обертати готівкою і бути завідателем нерухомого майна.

18) Всяке комісове, включаючи і друкарню, повинно лишатися в Союзі. Над цим може доглянути лише редакційний комітет.

19) Параграф 112 має звучати: Орган У. Н. С. має держатися напрямку чисто національного. Редакційна комісія вибрана на конвенції має права.. (так як подано в статуті з додатком), що назначує менаджера і платню всіх редакційних чинників і їх вакації.

20) Не брати абсолютно польських жадних оголошень, бо аж стидно і ганьба, щоб за пару марних долярів продавати національні честь тим катам, що мордують український народ, а оправдання редакції, що контракти їх змушують, це є безпідставні, а коли їх змушують тепер, то про що тоді думали, коли підписували такі ганебні контракти? Такі оголошення як фільми, що й до цього в польській мові, як „Бендзє Лепєй", „Суджена з Америки", „Не мала баба клопоту" стягають наш український кривавий гріш на польські кабріни. Це виглядає на початок політики, схильної в польську сторону. Навіть редакційна стаття з 26. лютого 1937 р. „Ідея чи Бизнес", каже брати примір з польських організацій і їх редакторів. Обовязком делегатів вбити цей напрям завчасу, щоб край нас не встидався.

21) Оголошення відділових зборів повинні бути без помилок, котрі представляють огидні слова.

22) Кожний уступаючий урядник з місячною платнею, повинен бути з новим урядником три місяці з половиною платні, як також новий урядник три місяці з половиною платні.

23) Головні урядники не повинні побирати жадної дієти на конвенції, крім готелю і подорожі.

24) Наш відділ звертає увагу на писання листів фінансового секретаря-касієра, котрий у відповідь про запомогу для члена відписав: „Як можна сподіватись запомоги з фонду запомогового, до котрого член платить всього вісім центів місячно";. Ми знаємо, що статут приписує всім однаково сподіватись, бо всі однаково платять. Подібне сталось перед останньою конвенцією в відділі 98, Шенандо, Па.

25) Щоб збільшити членство в Союзі молодою генерацією, треба поступити як слідує:

а) Хоч вчасти цим разом вибрати до уряду з народженої тут молодіжи, котрі будуть могли впливати на інших.

б) Створити при відділах при фінансовій помочі Союзу і відділів спортові організації, деб через змагання з іншими спортовими організаціями, вони могли запізнаватись з життям української молоді по інших місцевостях. Ми віримо, що тільки тим способом ми збільшимо армію У. Н. Союзу. Заразом желаємо 19-тій конвенції і її делегатам якнайліпшого успіху для добра У. Н. Союзу і на славу українського народові.

Володимир Костишин, предсідник; **Володимир Цісик,** секретар і делегат.

Розмова.

— Ми, здається, звідкись знаємося?

— Дуже можливо, бо я там бував.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ІНШІ ЧАСИ ІНШІ ЗВИЧАЇ

Генрі Форд, відомий автомобілевий фабрикант, заговорив оноді з своєї зимової палати в стейті Джорджія, що він ніколи не дозволить робітникам у своїх фабриках зорганізуватися в юнії.

Таке саме говорили свого часу сталеві фабриканти з Гвіртонівської компанії. Що вони не говорили своїх слів на вітер, робітники могли скоро потім пізнати, як компанійна поліція побила організатора сталевих робітників. Одначе, які то річи переживає нині ця Гвіртонівська компанія? Цього організатора, що його побили компанійні наймити вибрано поліційним „констаблем" у самому осідку Гвіртонівської компанії, а компанійна поліція, що шпигувала за юнійними симпатиками, нині присіла, як у Вашингтоні комітет сенату під проводом Ла-Фолета почав розслід над шпигунством проти робітників.

Чи не жде щось таке автомобілевого короля Форда? Чи охоронять його перед такою долею його наймити, що мають стерегти робітників перед поширенням думки про потребу робітничої організації?

ЯК УЖЕ ТАК ПРОЯСНЮЄТЬСЯ.

„Генрі Форд за своє життя полагодив неодну справу, а на 73-тім році життя він ще далі є пожиточним горожанином.. Одначе коли він заповідає, з своєї зимової палати в Джорджії, що він не буде говорити з „Автомобільними Робітниками" або з якоюнебудь іншою юнією, а буде говорити тільки з поодинокими робітниками, то ми боїмося, що він наперед не подумав, що він таке каже".

Хто такий „ми"? Думаєте, що певно якась соціялістична або комуністична ґазета. Ні це консервативний щоденник „Ню Йорк Ворлд-Телеграм".

Можна сказати: як уже навіть „Ню Йорк Ворлд-Телеграм" бачить світло, то чейже його побачать незадовго ті, в котрих інтереси було би вже давно його бачити.

НЕРОЗУМ РОЗУМНОГО ФОРДА.

Каже „Ню Йорк Ворлд-Телеґрем":

„Генрі наймає в своїх широко розкинених фабриках коло 150,000 робітників. Він певно не сподівається, щоби кожний з цих робітників брав собі вакації та їхав своїм фордом до Джорджії говорити цілими годинами з Фордом про години, платню і умовини праці. Цеж заняло би Фордові весь час, який йому ще остався жити і Форд не мав би вже більше часу збирати старих річей та танцювати кадрилі на сільських забавах".

Чи доказав „Ню Йорк Ворлд-Телеграм" всю глупоту Фордової поради?

Чи ці слова Форда, нагадують слова одного французького письменника, що сказав: Дві річи в світі нагадують мені на безконечність: небо й людська глупота.

ТЕЖ ЗМІНЯЮТЬСЯ ЧАСИ.

У сусіда „Ню Йорк Ворлд-Телеграму", в відомім „Ню Йорк Таймсі", що його звичайно вважають за найбільше типічну капіталістичну ґазету Америки, теж настали нові часи.

Давно колись страйкарам, які вони не були би, не можна було помістити в цій ґазеті заяви про своє становище, про причини страйку, тощо. Оноді „Ню Йорк Таймс" помістив у телеграмі з Ошави в Канаді, дослівно всю заяву організатора Комітету Для Промислової Організації про страйк автомобільних робітників у фабриках Ґенерального Моторового Корпорації, заяву, що має коло півтори тисячі слів.

У НАС ДЕЩО ІНАКШЕ.

Тоді як „Ню Йорк Таймс", славна як чистої води капіталістична ґазета, поміщує в цілості заяву юнійного організатора про страйк, у неоднах наших ґазетах про цей страйк нема навіть вістки. Якби таку вістку подали, хтось сказав би, що вони соціялісти або комуністи.

Пише Іван Франко в „Молодій Україні": Всіх очи звернені на високу політику; всі слідили за тим, що ділялося на Балканах, у Лондоні, в Берліні; що ділялося у нас дома — це не обходило нікого. А дома йшли страшні річи. Лихва руйнувала нарід, ліцитації сипалися тисячами, банки роскидали свої павукові сели, недороди йшли одні за одними, нужда збільшувалася страшно".

Так писав Іван Франко в 1910-тім році, себто 27 літ тому, про часи яких 27 літ перед ним. Значить, попад пів сотки літ минуло з часу, так описаного Франком. Чи зробили ми який поступ з того часу?

БЕНКЕТИ А БЕНКЕТИ.

Розписалися польські ґазети в Америці про свої болячки. Пише про таку болячку одна ґазета, то зараз кілька інших собі про це пише.

Оноді одна польська ґазета писала про одну таку польську болячку — про бенкети. „Стали в нас (себто в поляків в Америці) бенкети не пише звичаєм, майже щоденним, але, можна сказати, справжною заразою. Так сказав один з визначних горожан. І так воно справді й є. Бенкетуємо шумно й гучно на честь директорів, секретарів, презесів, конгресменів, комітіменів, бизнесменів — ба навіть кумотрів і ріжних інших заслужених і прислужених"... Очевидно ґазета приходить до висновку, що польському громадянству треба з тою „плягою" боротися, з хороби лікуватися.

У нашім громадянстві бенкетування до величини зарази ще не дійшло. Але видиться, що, як не постараємося запобігти зараженню, то в нас незадовго не буде краще, як в поляків. Чи краще давати цій недузі розвинутися, а потім лікувати, чи може краще не дати народові цею недугою заразитися?

ЧИ НЕ ПОЛЬСЬКА РОГАТИВКА?

Та чи не поповняє людина зради українського народу, як покличеться в чому на поляків? Чи не значить це польщити свій нарід, коли чоловік скаже, що польський досвід щось нам доказує?

Що український патріот може говорити часто щось противне до українських ворогів, ясно. Одначе чи все? Чи з того, що українець мусить противитися польським претенсіям (на панування над українським народом, уже виходить, що він мусить уже противитися всьому, що скаже поляк?

Як поляки скажуть, що два рази два в них чотири, то ми маємо говорити, що два рази два це три або пять? Чи як хто скаже, що чотири, то він за поляками тягне?

ЗАБУВАТИ НАМ МОСКАЛІВ?

Та не лишень з поляками мають українці порахунки, але й з москалями. Якщо не вільно нам нічого вчитися від поляків, то певно не вільно нічого вчитися й від москалів. Це досить укладне справу. Як довго ми маємо справу з одними поляками, то справа досить проста. Що поляки не сказали би, а ми все противно. Одначе, що нам зробити, коли про дану справу москалі захочуть щось говорити? І що нам робити, як москалі захочуть говорити щось інакше, як поляки?

Наприклад, як поляки скажуть, що тепер день, то, на думку деяких людей, український патріот мав би говорити, що тепер ніч. Як скаже, що день, то це польський підлизач. Це просто. Але най так москалі захочуть сказати своє слово й скажуть, що тепер ніч? Що тоді робити доброму українському патріотові, як не має стати москвофілом? Казати, що сіріє? Ну, а що робити, як румун скаже, що сіріє? Казати, що вечеріє? А як так чех скаже, що вечеріє? Що тоді лишається робити українцеві?

Хіба робити те, що роблять жінки у московського письменника Турґенєва. Два рази два — кажуть мужчини, — це чотири. Деякі помиляються і кажуть: Три. Інші, що пять. А жінки на злість усім чоловікам кажуть: Два рази два — то, буде лоева свічка.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЛОРЕЙН, О. Тов. У. Н. Союзу, від. 50, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 18. двітня, в годині 1-шій пополудні, в гали де звичайно. Просимо членів прийти на збори. По зборах буде забава. Хто не прийде на ці збори, буде жалувати, тому просимо всіх членів прийти. — Онуфрій Зазуля, Петро Шугайло, М. Шемчик, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 18. квітня, в У. Н. Домі, 525 Вест Рейн Еве. Кожний член, котрий інтересується добром У. Н. Союзу і його членів, повинен обдумати добре, що є корисне і що мало би бути для добра У. Н. Союзу і його членів та прийти на ці збори і спільно порадитися і ухвалити спільний проект і поручення делеґатові, що має заступати наш відділ на конвенції У. Н. Союзу. Ці збори це останні перед конвенцією і тому кожний член повинен прийти на збори. — Стефан Роган, предс.; Василь Терлецький, секр.; Мих. Когут, кас.; Іван Кравець, делеґат.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Знаменитий концерт.

Дня 13 березня ц. р. відбувся в Рачестер в салі Українського Дому концерт співачки Катерини Гнатків. Саля була виповнена публикою по береги. Серед неї було також багато чужинців, бо програму концерту, крім співів пані Гнатків, доповнювали також чужинецькі артисти з музичної школи Істмана в Рачестер.

Я не є музичний критик ні знавець, але мушу підкреслити, що цей фахово виведений концерт справив на приявних дуже миле враження. Він може послужити прикладом для наших людей як справляти концерти. Передівсім він не тревав задовго, (безперервно дві години) й кожна точка була добре дібрана і гарно виконана. Коли програма задовга, то це томить людей і часто псує добрий ефект концерту, навіть коли всі точки добре виведені. Крім того в кожній точці програми й в кожному русі артистів видно було велику культуру і глибоке мистецтво. Це подобалося українській публиці і вона теж поводилася дуже культурно. Слухаючи цього концерту й приглядаючись як на нього реагує наша публика, мимоволі приходила до голови гадка, що українська публика відразу відгадає, коли має до діла з високо-мистецькою вартістю і відповідно до цього нагороджує її.

Пані Гнатків відспівала українські композиції в перекладі англійськім, а також виконувала чужі композиції. В склад її точок входили такі композитори: М. Волошин, Йоганн Брамс, Стеценко, Верді, Г. Тротер, Г. Лефкович, М. Мусоргський. На кінець вона додатково відспівала на домагання публики ще три українські пісні.

Крім пані Гнатків співали інші артисти зі школи Істмана: Панна Горецька збогатила програму своєю мистецькою грою на скрипці, д-р Парналь своїм прегарним голосом, а панни Гарвік і Люк грою на пяні. Серед виконаних ними точок були композиції Баха, Блоха, Гродовського й Крайслера.

Всі артисти, а передівсім наша землячка, вивязалися зі своїх точок прекрасно, за що публика нагороджувала їх всіх рясними оплесками.

Д. Братусь.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ТРОЙ, Н. Й.

На народні потреби.

Не забуваючи за свої народні обовязки, тройські українці зложили дар любови для Рідної Батьківщини в сумі $80. Згадану суму зложили: Парохія (з панахиди) $26; Братство св. о. Николая $20; Сестрицтво св. Ольги $5; Горожанський Клюб $5; о. А. Іванишин $5; Михайло Драбик $2; Іван Базар $1.70; а по $1: Панько Джиндзеристий, Олекса Бомба, Дмитро Петрицький, Павло Бойко. Дрібні жертви $11.30. Разом $80.

Зложений дар розділено ось так: Інвалідам $40. Рідній Школі $20. На визвольну боротьбу $20.

За Просвітний Комітет при Українськім Домі:

Панько Джиндзеристий,
Стефан Бомба.

БРІСТОЛ, ПА.

На політичних вязнів.

На родинній забаві в домі гром. Йосифа Осередчука приявні гості згадали про Рідний Край і зложили на політичних вязнів $7. Жертвували: Й. Осередчук $2; по $1: І. Сидорський, Р. Караїм, Н. Маєний, І. Петий і І. Розат. Гроші вислано через Обєднання.

Іван Сидорський.

ВІДОЗВА ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА ВИШНІВЧИК, ПОВ. ПЕРЕМИШЛЯНИ.

Я отримав листа з рідного села Вишнівчика, в котрому мені пишуть, що зачинають будувати в селі свою читальню; на тому місці, де колись була громадська канцелярія. В томуж листі вони просять нас, усіх односельчан з Вишнівчика, щоб ми їм помогли. Листа цього я не хочу в цілости поміщувати, бо всі ми знаємо, як там поводяться поляки з нашими людьми. Не хочу щоб тим комусь зашкодити.

В нашім селі є вже читальня, але вона не має свого дому і мусить тинятися по наймах, де і не вигідно і треба платити за винайом. Нашим обовязком є їм помочи в тім ділі і причинитися своїми жертвами, щоб в нашім селі повстав гарний Народний Дім. По інших селах є читальні поверхові, які вибудовано головно завдяки підмозі американських українців. Чому наше рідне село має оставати позаду? Коли серед людей нашого села є охота працювати на народнім полі, просвіщатися, то ту охоту ми мусимо піддержати і їх ще більше до того заохотити. Коли вони будуть мати свій дім, то будуть мати де по тяжкій праци зійтися, щось прочитати, щось передумати, застановитися над своею долею, та знайти зі свого положення якийсь вихід.

Тому я в імени тих, що прислали до мене того листа, закликаю вас односельчани Вишнівчика, щоб ви чимскорше занялися тою справою, та перевели всюди збірки на будову Народного Дому в рідному селі. Дехто з нас вже декларував свою жертву на ту ціль. А саме: Павло Писарчук $5, Степан Підкорчемний $10, Степан Луцишин $5. Але те все замало. Ми всі мусимо забратися до того діла а тоді це не буде кождого дорого коштувати і поміч буде велика.

Павло Писарчук,
R. F. D. 1, Box 127,
New Ringgold, Pa.

В ЗАВТРІШНЬОМУ ЧИСЛІ ПОЧИНАЄМО ДРУКУВАТИ НОВУ ПОВІСТЬ ПРО ТАРЗАНА — „ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ"